

BSSn4404: Výzkum konfliktu

Riešenie konfliktov

24.4.2022

Miriam Matejova, PhD

Osnova

- Individuálny level analýzy a štúdium konfliktu
- Mier a spôsoby nastolenia mieru
- Prečo vojny končia?

Závěrečná skúška

- Písomná, max. 40 bodov
- 8 otázok, max. 5 bodov za otázku
- Otvorené otázky
  - Problémové alebo komparatívne, nie deskriptívne
  - Pojmy, teórie, prípady
  - Skúška sa bude týkať **povinnej (nie odporúčanej) literatúry a prednášok.**

Úrovne analýzy a štúdium konfliktu

- Prečo úrovne analýzy?
  - “Metodické stávky”
- Aké úrovne analýzy rozlišujeme?
  - jednotlivec, štát, medzinárodný systém
  - často len dva levely: vnútroštátny a mimoštátny

Ľudská prirodzenosť?

- **Hans Morgenthau:** “The drives to live, to propagate, and to dominate are common to all men.”
- Ľudská vojna ako dôsledok biologického dedičstva – genetické, hormonálne, neurobiologické, evolučné mechanizmy
  - Dôraz na porovnateľné správanie niektorých zvierat

Sociobiológia

- Adaptívne správanie – určité vzorce správania prispievajú k reprodukčnému úspechu jedincov
- Competition – napr. súťaž o jedlo, súťaž medzi mužmi o dominanciu
- Muži majú tendenciu byť agresívnejší ako ženy

+

Psychoanalytické perspektívy

- Pripisované Sigmundovi Freudovi
- Narcistické pohnútky – poškodenie skupiny sa dá ľahko vnímať ako poškodenie seba samého
- Politickí lídri, ktorí sa cítia ohrození sa môžu správať agresívnym a paranoidným spôsobom, čo môže viesť k podnecovaniu kolektívneho násilia (napr. útok na kapitolu USA v januári 2021)

Kritika teórií o ľudskej povahe

- Vojná nie je univerzálna (napr. Inuiti, Semai v juhovýchodnej Ázii)
- Medzi kultúrami náchylnými na vojnu bolo mnoho rokov mieru
- Zástancovia mieru v kultúrach náchylných na vojnu (napr. Mennoniti)
- To, že sa zvieratá správajú určitým spôsobom, nemusí znamenať, že sa tak správajú aj ľudia
- Genetické faktory sú predispozície, ktoré môžu byť prekonané náboženským presvedčením, etickými obmedzeniami atď.

Problém s „ľudskou prirodzenosťou“

- Akceptovaním vojny ako súčasť ľudskej prirodzenosti ospravedlňujeme vojnu samotnú.
- Ak máme vojnu v génoch, nemôžeme konať inak, takže by sme nemali byť obviňovaní z toho, čo robíme.

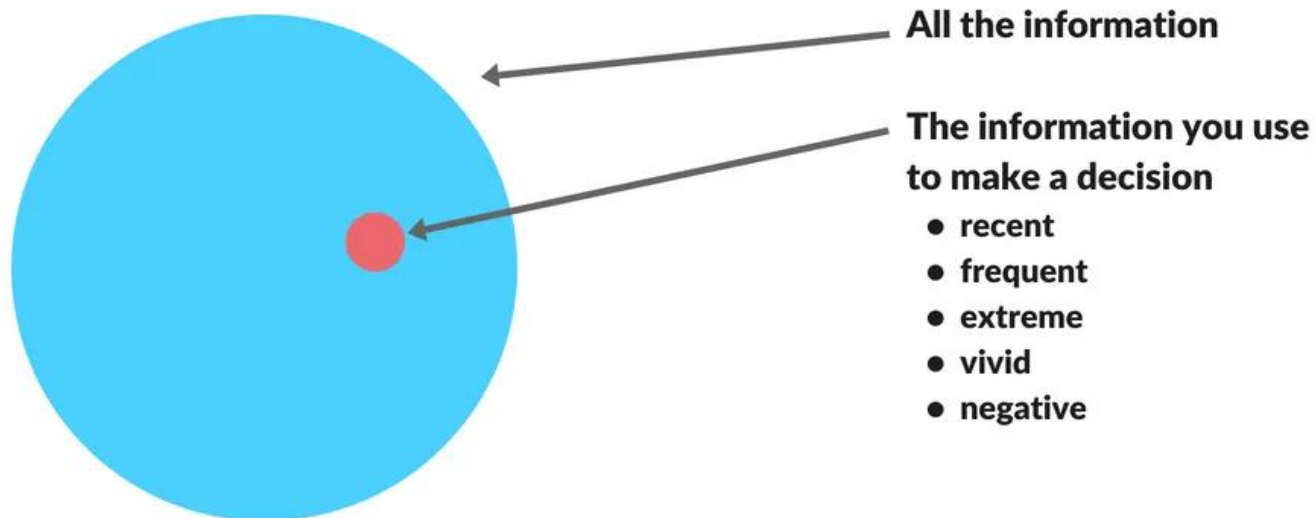
Politickí lídri a konflikt

- Záleží na politických vodcích?
- Akú rolu hrajú politickí vodcovia vo zvyšovaní alebo znižovaní potenciálu na konflikt?

Nesprávne vnímanie a kognitívne skratky

- **Heuristika dostupnosti:** naša tendencia využívať pri rozhodovaní o budúcnosti rýchle a ľahko dostupné informácie

The availability heuristic

Nesprávne vnímanie a kognitívne skratky (pokr.)

- **Afektívna heuristika:** pri rozhodovaní sa viac spoliehame na náš emočný stav, než aby sme si našli čas na zváženie dlhodobých dôsledkov rozhodnutia

Tversky a Kahneman: Prospektová teória

- To, ako jednotlivci zvažujú možnosti, je výrazne ovplyvnené tým, či sa výsledok považuje za stratu alebo zisk.
  - Jednotlivci sú oveľa ochotnejší riskovať, aby niečo nestratili ako získali.
- Výsledkom je silná preferencia pre status quo - ľudia budú riskovať, aby chránili to, čo majú.

Na zamyslenie...

- Ako môžeme využiť svoje vedomosti o kognitívnych predsudkoch na zníženie potenciálu / intenzity konfliktu?
- Dajú sa teórie založené na individuálnych konfliktoch aplikovať na konanie / správanie štátov?

Prečo študujeme
príčiny
konfliktov?

Negatívny verzus pozitívny mier

- Zachovanie súčasného stavu vz. spoločenské zmeny
  - **Negatívny mier:** mier pre elity, vládu alebo tých, ktorí sú pri moci
  - **Pozitívny mier:** mier pre ľudí, vrátane marginalizovaných a sociálne znevýhodnených

Nastolenie mieru

- Dva dominantné modely riešenia konfliktov
- **Realistický** (orientovaný na bezpečnosť): vojny, špionáž, sankcie, diplomacia
  - cieľom je brániť svoje záujmy a poraziť alebo neutralizovať súpera
  - kombinácia násilných a nenásilných prostriedkov, ako je mediácia, prímerie, zmluvy – t. j. *conflict management*
- **Peace-oriented:**
  - kladie dôraz na prevenciu, nenásilnú transformáciu konfliktov, nenásilné stratégie a taktiky (napr. Zamatová revolúcia 1989, Gándhího kampaň za nezávislosť Indie)

Dosiahnutie negatívneho mieru

- **Peacemaking**

- Snaha priviesť sporné strany k dohode o prímerí - rokovaniami, mediáciou, atď.

- **Peacekeeping**

- Zavedenie medzinárodných ozbrojených síl s cieľom oddeliť a monitorovať sporné strany

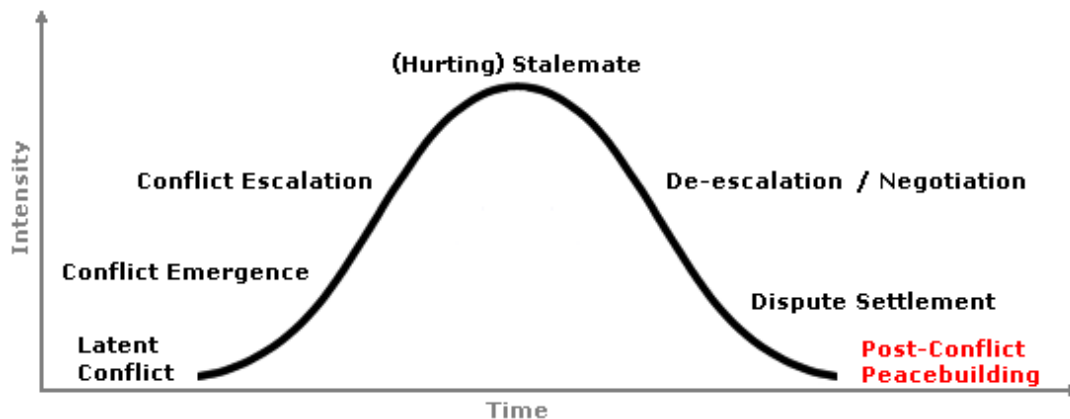
- **Peace enforcement**

- Použitie sily (alebo hrozby sily), ktorá prinúti štáty alebo skupiny prestať bojovať.

Dosiahnutie pozitívneho mieru

- **Peacebuilding**

- Cieľom je vybudovať konštruktívny vzťah medzi stranami konfliktu tak, aby sa zabránil návrat násilia.
- *Stratégie*: partition, powersharing, cooptation, atď.

Pozitívny mier v spoločnosti

- Ľudské práva (pôvodné obyvateľstvo, práva žien, utečenci, LGBT)
- Životné prostredie (znečistenie, biodiverzita, vojny o zdroje, zmena klímy)
- Ekonomický blahobyť (chudoba, nerovnosť, hlad)
- Demokracia
- Národné zmierenie (TRC v Južnej Afrike, Kanade atď.)

Je vojna nevyhnutná?

- “The story of the human race is war.” W. Churchill
  - Seba-naplňujúce proroctvo?
  - Ospravedlnenie agresie
  - Mnoho iných praktík z minulosti sa považovalo za nevyhnutné (otroctvo, súboje)
  - Niektoré národy prešli od vojnových k mierumilovným

Prečo vojny skončia?

- Šírenie demokracie,
- Vzájomná ekonomická závislosť,
- Jadrové zbrane,
- Credible commitments,
- Riešenie základných príčin (root causes)?